YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN PRESIDENTIN MÄÄRÄYS
13 päivänä marraskuuta 2000 *

Asiassa C-317/00 P(R),

"Invest" Import und Export GmbH, kotipaikka Neuss (Saksa), ja

Invest Commerce SARL, kotipaikka Alfortville (Ranska),

edustajanaan asianajaja R. Wägenbaur, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Arendt & Medernach, 8—10 rue Mathias Hardt,

valittajina,

jossa valittajat vaativat muutoksenhaussaan, että Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen jaoston puheenjohtajan asiassa T-189/00 R, "Invest" Import und Export ja Invest Commerce vastaan komissio, 2.8.2000 antama määräys (Kok. 2000, s. II-2993) on kumottava ja

— että Jugoslavian liittotasavaltaan liittyvien varojen jäädyttämisestä ja sijoitusten kieltämisestä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1294/1999 liitteen II muuttamisesta 29 päivänä toukokuuta 2000 annetun komission

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

asetuksen (EY) N:o 1147/2000 (EYVL L 129, s. 15) täytäntöönpanoa on lykättävä pääasian ratkaisemiseen saakka siltä osin kuin valittajien nimet on merkitty Jugoslavian liittotasavaltaan liittyvien varojen jäädyttämisestä ja sijoitusten kieltämisestä sekä asetusten (EY) N:o 1295/98 ja (EY) N:o 1607/98 kumoamisesta 15 päivänä kesäkuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1294/1999 (EYVL L 153, s. 63), sellaisena kuin se on muutettuna 6.4.2000 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 723/2000 (EYVL L 86, s. 1), liitteeseen II ja

— että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin,

ja jossa valittajien vastapuolena on:

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja M.-J. Jonczy ja oikeudellisen yksikön virkamies B. Brandtner, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN PRESIDENTTI,

kuultuaan julkisasiamies J. Mischoa,

on antanut seuraavan

määräyksen

1 "Invest" Import und Export GmbH ja Invest Commerce SARL ovat yhteisöjen tuomioistuimeen 24.8.2000 jättämällään valituskirjelmällä hakeneet muutosta EY 225 artiklan ja EY:n tuomioistuimen perussäännön 50 artiklan toisen kohdan mukaisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen jaoston puheenjohtajan asiassa T-189/00 R, "Invest" Import und Export ja Invest Commerce vastaan komissio, 2.8.2000 antamaan määräykseen (Kok. 2000, s. II-2993; jäljempänä valituksenalainen määräys), jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen jaoston puheenjohtaja on hylännyt valittajien välitoimihakemuksen, jossa nämä olivat pyytäneet Jugoslavian liittotasavaltaan liittyvien varojen jäädyttämisestä ja sijoitusten kieltämisestä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1294/1999 liitteen II muuttamisesta 29 päivänä toukokuuta 2000 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1147/2000 (EYVL L 129, s. 15; jäljempänä riidanalainen asetus) täytäntöönpanon lykkäämistä siltä osin kuin valittajien nimet on merkitty Jugoslavian liittotasavaltaan liittyvien varojen jäädyttämisestä ja sijoitusten kieltämisestä sekä asetusten (EY) N:o 1295/98 ja (EY) N:o 1607/98 kumoamisesta 15 päivänä kesäkuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1294/1999 (EYVL L 153, s. 63), sellaisena kuin se on muutettuna 6.4.2000 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 723/2000 (EYVL L 86, s. 1; jäljempänä perusasetus), liitteeseen II.

2 Sen lisäksi, että valittajat vaativat valituksenalaisen määräyksen kumoamista, ne vaativat,

— että riidanalaisen asetuksen täytäntöönpanoa on lykättävä pääasian ratkaisemiseen saakka siltä osin kuin valittajien nimet on merkitty perusasetuksen liitteeseen II ja

— että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

3 Komissio on 29.9.2000 kirjaamoon jättämällään asiakirjalla esittänyt kirjalliset huomautuksensa yhteisöjen tuomioistuimelle.

Asiaa koskevat oikeussäännöt, tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

4 Valituksenalaisessa määräyksessä on seuraava selvitys asiaa koskevista oikeussäännöistä, asiaan johtaneista tosiseikoista ja menettelystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa:

"Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Neuvosto antoi 15.6.1999 asetuksen N:o 1294/1999 — — Euroopan unionista tehdyn sopimuksen V osaston nojalla annettujen useiden yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevien yhteisten kantojen perusteella. Tarkoituksena oli lisätä taloudellista painostusta Jugoslavian liittotasavallan ja Serbian tasavallan hallituksia kohtaan, koska nämä rikkoivat jatkuvasti Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmia ja loukkasivat karkeasti ihmisoikeuksia.

2 Yhteisö kovensi taloudellisia pakotteita — — asetuksella N:o 723/2000 — — kohdistaakseen mahdollisimman suuren painostuksen presidentti Miloseviciin [Jugoslavian liittotasavallan presidentin asemassa].

3 Näitä pakotteita sovelletaan 'Jugoslavian liittotasavallan hallitukseen' ja 'Serbian tasavallan hallitukseen'. Perusasetuksen 1 artiklan 1 ja 2 alakohdan mukaan — — näillä hallituksilla tarkoitetaan [muun muassa]

'— [jommankumman] hallituksen omistamia tai valvomia yhtiöitä, yrityksiä, laitoksia, myös rahoituslaitoksia[,] ja yhteisöjä,

— Jugoslavian liittotasavallassa [tai Serbian tasavallassa] olevia työntekijöiden omistamia yhteisöjä,

— tällaisten yhtiöiden, yritysten, laitosten ja yhteisöjen seuraajia 26 päivästä huhtikuuta 1999,

— tällaisten yhtiöiden, yritysten, laitosten ja yhteisöjen tytäryhtiöitä tai sivuliikkeitä niiden sijaintipaikasta riippumatta.'

4 Perusasetuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan sen liitteessä II lueteltujen sellaisten yhtiöiden, jotka sijaitsevat Jugoslavian liittotasavallan alueen ulkopuolella (niin sanottu musta lista tällaisista yhtiöistä yhteisöjen jäsenvaltioissa), katsotaan olevan edellä mainittujen hallitusten omistuksessa tai valvonnassa.

5 Perusasetuksen 2 artiklassa — — säädetään seuraavaa:

'— yhtiöiden, — — jotka sijaitsevat Jugoslavian liittotasavallassa, lukuun ottamatta Kosovon maakuntaa ja Montenegron tasavaltaa, — — ja jotka on lueteltu liitteessä VI, ei katsota olevan Jugoslavian liittotasavallan hallituksen taikka Serbian tasavallan hallituksen omistuksessa tai valvonnassa eikä työntekijöiden omistamia,

— kaikkien muiden yhtiöiden, — — jotka sijaitsevat Jugoslavian liittotasavallassa, lukuun ottamatta Kosovon maakuntaa ja Montenegron tasavaltaa, — — katsotaan olevan Jugoslavian liittotasavallan hallituksen taikka Serbian tasavallan hallituksen omistuksessa tai valvonnassa taikka työntekijöiden omistamia.'

Asetuksen (EY) N:o 723/2000 muuttamisesta 18.5.2000 annetun neuvoston asetuksen N:o 1059/2000 (EYVL L 119, s. 1) 1 artiklan mukaan näitä säännöksiä sovelletaan vasta 30.6.2000 lähtien, koska liitteen VI (niin sanottu valkoinen lista) laatiminen vaati suunniteltua pidemmän ajan.

6 Perusasetuksen 3 artiklassa säädetään, että kaikki Jugoslavian liittotasavallan alueen ulkopuolella olevat Jugoslavian liittotasavallan hallitukselle ja/tai Serbian tasavallan hallitukselle kuuluvat varat on jäädytettävä ja että varoja ei saa antaa suoraan tai välillisesti kummankaan edellä mainitun hallituksen käyttöön tai hyväksi.

7 Perusasetuksen 7 artiklassa säädetään poikkeuksista 3 artiklan kieltoihin sellaisten määrättyjen varojen osalta, jotka käytetään esimerkiksi Jugoslavian tai Serbian diplomaattisten lähetystöjen juoksevien menojen suoritukseen, sosiaaliturva-alan maksujen siirtoon, verojen tai maksujen maksamiseen tai tavanomaisten palkkojen maksamiseen Euroopan yhteisössä.

8 [Perus]asetuksen 8 artiklan mukaan komissio valtuutetaan myöntämään yksittäistapauksissa poikkeuslupia, jos luvan myöntämättä jättäminen aiheuttaisi vakavaa vahinkoa yhteisön eduille, ja muuttamaan muun muassa asetuksen liitteitä II ja VI.

9 [Perus]asetuksen 8 artiklan 4 kohdan mukaan — — poikkeuslupia tai liitteiden muuttamista koskevat pyynnöt on tehtävä asetuksen liitteessä III luetelluille jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille, joiden on tarkistettava pyynnön tehneiden henkilöiden toimittamat tiedot mahdollisimman tarkkaan.

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

10 Saksan liittotasavalta pyysi Bundesausfuhramtin 8.9.1999 päiväämällä kirjeellä komissiota lisäämään ['Invest' Import und Export GmbH:n] asetuksen N:o 1294/1999 liitteeseen II, koska se katsoi, että yhtiö oli Belgradissa toimivan Invest-Importin suorassa omistuksessa. Ranskan tasavallan talous-, valtiovarain- ja teollisuusministeriö teki 27.10.1999 päivätyllä kirjeellä vastaavanlaisen pyynnön [Invest Commerce SARL:n] osalta, koska se katsoi, että yhtiön omistivat Belgradissa toimiva Invest-Import ja tämän saksalainen tytäryhtiö ['Invest' Import und Export GmbH].

11 Komissio antoi 29.5.2000 [riidanalaisen] asetuksen — — . Tällä asetuksella [valittajat] lisättiin [perus]asetuksen liitteeseen II.

12 Perusteluina viitataan Saksan ja Ranskan tekemiin pyyntöihin. Asetuksen yhdeksännessä perustelukappaleessa todetaan vastauksena [valittajien] väitteeseen, jonka mukaan niiden emoyhtiö on nykyisten ja entisten työntekijöidensä omistuksessa, että tässä väitteessä ei oteta huomioon, että nykyisten ja entisten työntekijöidensä tällä tavalla omistama yhtiö on yhteisomistuksessa oleva yhteisö ja että tällainen yhtiö näin ollen kuuluu Jugoslavian liittotasavallan hallituksen tai Serbian tasavallan hallituksen määritelmien soveltamisalaan riippumatta sellaisista tekijöistä kuin yhtiön hallituksen kokoonpanosta tai siitä, miten suuren osan yhtiön osakkeista Jugoslavian liittotasavalta tai Serbian tasavalta suoraan tai välillisesti omistavat.

13 [Valittajat] ovat nostaneet EY 230 artiklan neljännen kohdan nojalla kanteen, joka on saapunut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 18.7.2000 ja jossa ne vaativat riidanalaisen asetuksen kumoamista siltä osin kuin ne on lisätty [perus]asetuksen — — liitteeseen II.

14 [Valittajat] ovat tehneet erikseen riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämiseksi [valittajien] osalta hakemuksen, joka on saapunut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen samana päivänä kuin kanne ja jossa ne pyytävät asian käsittelyä kiireellisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan 2 kohdan perusteella.

15 Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti oli estynyt, hänen tehtäviään hoiti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen jaoston puheenjohtaja työjärjestyksen 106 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen jaoston puheenjohtaja antoi 25.7.2000 eli jo ennen kuin komissio oli esittänyt asiassa huomautuksensa työjärjestyksen 105 artiklan 2 kohdan mukaisesti määräyksen[asia T-189/00 R, 'Invest' Import und Export ja Invest Commerce v. komissio, ei — — julkaistu oikeustapauskokoelmassa], jolla riidanalaisen päätöksen

täytäntöönpanoa lykätään [valittajien] osalta siten, että komission on viipymättä annettava lupa jokaiselle [valittajien] ilmoittamalle tuonti- ja vientitoimenpiteelle noudattamatta perusasetuksen 9 artiklan mukaista menettelyä — — , ja [valittajat] voivat sen estämättä, mitä tämän asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, käyttää tarvittavia varoja kaikkiin tällaisiin toimenpiteisiin."

Valituksenalainen määräys

5 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen jaoston puheenjohtaja on valituksenalaisella määräyksellä hylännyt välitoimihakemuksen ja peruuttanut asiassa "Invest" Import und Export ja Invest Commerce vastaan komissio 25.7.2000 antamansa edellä mainitun määräyksen.

6 Välitoimista päättänyt tuomari on tarkastellut ensinnäkin sitä, oliko vaadittujen välitoimien myöntäminen ilmeisesti perusteltua fumus boni juris -arviointiperuste huomioon ottaen. Välitoimista päättänyt tuomari on tässä tarkoituksessa analysoinut niitä eri kanneperusteita, joihin valittajat olivat vedonneet pääasian kanteensa tueksi.

7 Valittajat väittivät ensinnäkin, että riidanalaisella asetuksella rikotaan perusasetusta, koska valittajien emoyhtiön Invest-Importin, jonka kotipaikka on Belgrad, enemmistöosuus on jo kauan ollut yksityishenkilöiden eli sen nykyisten ja entisten työntekijöiden valvonnassa, mikä estää Jugoslavian tai Serbian hallituksia pääsemästä käsiksi emoyhtiön varallisuuteen.

8 Välitoimista päättänyt tuomari on tältä osin todennut valituksenalaisen määräyksen 34 kohdassa, että valittajat ovat kiistattomasti sellaisen emoyhtiön yhteisöön sijoittautuneita tytäryhtiöitä, joka perustettiin 26.4.1999 Belgradissa yhteisomistuksessa olevan yhteisön seuraajaksi. Valittajat kuuluvat näin ollen

perusasetuksen 1 artiklan 1 ja 2 alakohdassa tarkoitettujen "Jugoslavian liittotasavallan hallituksen" ja "Serbian tasavallan hallituksen" määritelmien soveltamisalaan ja siten perusasetuksen 2 artiklan soveltamisalaan. Välitoimista päättänyt tuomari on määräyksen samassa kohdassa todennut, että sillä, kuka omistaa Jugoslaviassa tai Serbiassa sijaitsevien emoyhtiöiden osakkeita tai osuuksia ja mikä on niiden oikeudellinen muoto, ei ole merkitystä perusasetuksen kannalta, ja päätellyt tämän perusteella, että valittajien Belgradissa sijaitsevan emoyhtiön tällä välin toteutetuksi väitetyllä yksityistämisellä ja sen tosiasiallisella riippumattomuudella Milosevicin järjestelmästä ei ole mitään vaikutusta perusasetuksen soveltamisedellytysten kannalta.

9 Välitoimista päättänyt tuomari on valituksenalaisen määräyksen 35 kohdassa korostanut, että perusasetuksen 2 artiklan 5 kohta on tältä osin tärkeä, koska siinä täsmennetään oikeudellista tilannetta siten, että kaikkien yhtiöiden, yritysten, laitosten ja yhteisöjen, jotka sijaitsevat tai jotka on rekisteröity tai perustettu jäljelle jääneessä Jugoslavian liittotasavallassa, toisin sanoen Jugoslavian liittotasavallassa lukuun ottamatta Montenegron tasavaltaa ja Kosovon maakuntaa, katsotaan kuuluvan hallitukseen, ellei niitä ole lueteltu liitteessä VI olevassa "valkoisessa listassa". Vaikka tämä säännös tuli voimaan vasta riidanalaisen asetuksen antamisen jälkeen, se oli jo olemassa 6.4.2000 annetussa asetuksessa N:o 723/2000, joten valittajat pystyivät toteamaan jo vuoden 2000 huhtikuun alussa, että tämän uusilla pakotteilla vahvistetun säännöstön mukaan sillä, kuka omistaa niiden Belgradissa sijaitsevan emoyhtiön osakkeet tai osuudet, ei ole mitään merkitystä.

10 Koska riidanalainen asetus perustuu siihen, että valittajien emoyhtiö on "yhteisomistuksessa oleva yhteisö", jolloin siinä viitataan perusasetukseen, valittajat vetoavat lisäksi EY 241 artiklan nojalla liitännäisesti siihen, että perusasetusta ei voida soveltaa. Valittajien mukaan perusasetus on yhteisön suhteellisuusperiaatteen vastainen yhtäältä sen vuoksi, että olisi ollut mahdollista toteuttaa lievempiä pakotteita, kuten valikoiviin kieltoihin tai lupiin perustuva vientijärjestelmä, ja toisaalta sen vuoksi, että valittajien Belgradissa sijaitsevaan emoyhtiöön sovelletaan perusteetta pakotesäännöksiä, vaikka se on yksityistetty yritys ja "kaukana valtion vaikutuspiiristä".

11 Välitoimista päättänyt tuomari on tältä osin todennut valituksenalaisen määräyksen 38 kohdassa, että sen kaltaisessa suppeassa tarkastelussa, joka on välitoimimenettelyssä tarpeellinen mutta riittävä, ei ole voitu todeta, että neuvosto olisi loukannut suhteellisuusperiaatetta ilmeisellä tavalla, kun otetaan huomioon asetusten N:o 1294/1999 ja N:o 723/2000 lainsäädännöllinen asiayhteys ja tavoite, johon niillä pyritään. Välitoimista päättänyt tuomari on katsonut, etteivät valittajat olleet osoittaneet täsmällisesti, missä määrin niiden ehdottamat lievemmät pakotteet, jotka olisivat edellyttäneet asianomaisten yritysten omistussuhteiden tapauskohtaista tarkistamista, olivat toteutettavissa ja yhdenmukaisia sen täsmällisen tavoitteen kanssa, johon pakotesäännöstöllä pyrittiin ja joka merkitsi voimassa olevien pakotteiden koventamista ja mahdollisten aukkojen sulkemista. Välitoimista päättänyt tuomari on katsonut, ettei myöskään suullisessa käsittelyssä esitettyä väitettä, jonka mukaan perusasetuksella loukataan perustavanlaatuisia oikeusperiaatteita, jonka vuoksi neuvoston toiminta täyttää toimivallan ylittämisen tunnusmerkistön, ollut mitenkään näytetty toteen.

12 Toiseksi valittajat väittivät, että niiden puolustautumisoikeuksia on loukattu, koska komissio ei ollut lainkaan täyttänyt velvoitettaan antaa niille mahdollisuus esittää kantansa, ennen kuin se toteutti niille vastaisen toimenpiteen.

13 Välitoimista päättänyt tuomioistuin on tältä osin todennut valituksenalaisen määräyksen 40—42 kohdassa, ettei käsiteltävänä olleessa asiassa voitu todeta, että puolustautumisoikeuksia olisi loukattu ilmeisesti, ja ettei välitoimimenettelyssä ollut tarpeen tutkia, oliko yrityksillä, joita riidanalaiset pakotesäännökset koskivat, oikeus tulla kuulluksi etukäteen. Välitoimista päättänyt tuomari on muistuttanut, että yritys lisätään perusasetuksen liitteeseen II toimivaltaisten kansallisten viranomaisten aloitteesta kaksivaiheisessa hallinnollisessa menettelyssä, jossa näillä viranomaisilla on olennainen rooli tämän asetuksen 8 artiklan 4 kohdan perusteella. Välitoimista päättänyt tuomari on katsonut, että tämänkaltaisessa menettelyssä asianomaisen yrityksen oikeus tulla kuulluksi on tosiasiallisesti taattava ensi vaiheessa asianosaisen yrityksen ja kansallisten viranomaisten välisessä suhteessa. Välitoimista päättänyt tuomari on kuitenkin todennut, että "Invest" Import und Export GmbH oli pystynyt esittämään kan-

tansa Saksan viranomaisille, jotka olivat pyytäneet sen ottamista "mustalle listalle" ja että Invest Commerce SARL puolestaan oli ollut tietoinen siitä, että sen nimi aiottiin merkitä tähän listaan.

14 Kolmanneksi ja viimeiseksi valittajat vetosivat sekä riidanalaisen asetuksen että — liitännäisesti myös — perusasetuksen perustelujen riittämättömyyteen, koska niissä ei ollut mitenkään selvitetty valittajien todellista oikeudellista tilannetta ja valtion mahdollisuutta puuttua niiden emoyhtiön toimintaan.

15 Välitoimista päättänyt tuomari on tältä osin todennut valituksenalaisen määräyksen 43—46 kohdassa, että riidanalainen asetus ja perusasetus täyttävät vaatimukset, joita on asetettu yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä, jonka mukaan EY 253 artiklassa edellytetyistä perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä riidanalaisen toimenpiteen tehneen yhteisön toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt, ja että yhteisöjen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden, mutta asetusten perusteluissa ei kuitenkaan tarvitse esittää asetuksiin liittyviä eri tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia silloin, kun ne ovat osa systemaattista kokonaisuutta. Välitoimista päättänyt tuomari on nyt käsiteltävänä olevassa asiassa todennut, että se päämäärä, johon pakotteiden vahvistamisella pyritään, perustuu koko säännöstöön ja että riidanalaisen asetuksen perusteluosassa on nimenomaisesti kumottu valittajien väitteet. Välitoimihakemus ja kannekirjelmä ovat lisäksi osoittaneet, että valittajat ovat täysin pystyneet puolustamaan etujaan oikeudessa ja vetoamaan riidanalaisten asetusten lainvastaisuuteen.

16 Välitoimista päättänyt tuomari on näiden syiden perusteella katsonut, että vaadittua täytäntöönpanon lykkäystä ei valittajien esittämien perusteiden ja väitteiden perusteella voitu pitää ilmeisen perusteltuna. Koska edellytys, että välitoimihakemuksen on oltava ilmeisen perusteltu (fumus boni juris), ei täyttynyt, välitoimista päättänyt tuomari hylkäsi täytäntöönpanon lykkäystä koskevan hakemuksen tutkimatta niitä muita perusteita ja väitteitä, joita valittajat olivat esittäneet hakemuksen tueksi.

Asianosaisten väitteet ja perustelut

Valittajien väitteet ja perustelut

17 Valittajat väittävät valituksessaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut yhteisön oikeutta, ja ne vetoavat ensinnäkin siihen, että valittajien omaisuudensuojaa ja taloudellisen toiminnan harjoittamisen vapautta koskevia perusoikeuksia, on loukattu, ja toiseksi siihen, että suhteellisuusperiaatetta on loukattu.

18 Ensimmäisen valitusperusteen mukaan välitoimista päättänyt tuomari on katsonut virheellisesti, ettei valittajiin kohdistetuilla pakotetoimenpiteillä ole loukattu valittajien omaisuudensuojaa ja taloudellisen toiminnan harjoittamisen vapautta koskevia perusoikeuksia.

19 Valittajien mukaan näin on kuitenkin tapahtunut. Sen jälkeen kun valittajien nimet on riidanalaisen asetuksen perusteella merkitty perusasetuksen liitteessä II olevaan luetteloon, valittajat eivät tiliensä jäädyttämisen vuoksi käytännössä ole enää pystyneet harjoittamaan toimintaansa tai edes täyttämään sopimuksiin perustuvia sitoumuksiaan. Valittajat katsovat, että vaikka niiltä ei ole täysin viety omaisuudensuojaa ja taloudellisen toiminnan harjoittamisen vapautta koskevia oikeuksia, niille on joka tapauksessa aiheutunut erittäin vakavaa vahinkoa.

20 Valittajien mukaan pitää paikkansa, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut muun muassa asiassa 265/87, Schräder, 11.7.1989 antamassaan tuomiossa (Kok. 1989, s. 2237, 15 kohta; Kok. Ep. X, s. 109), että omaisuudensuoja ja ammatin harjoittamisen vapaus eivät ole ehdottomia vaan niitä suojattaessa on otettava huomioon niiden yhteiskunnallinen tehtävä. Näin ollen omaisuudensuojaa ja ammatin harjoittamisen vapautta voidaan rajoittaa, jos kyseiset rajoitukset tosiasiallisesti palvelevat yleisen edun mukaisia yhteisön tavoitteita

eikä niillä puututa perusoikeuksiin tavoitellun päämäärän kannalta suhteettomasti ja tavalla, jota ei voida hyväksyä ja jolla loukattaisiin näin suojattujen oikeuksien keskeistä sisältöä. Myös ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan mukaan omaisuuden käyttöä saadaan rajoittaa yleisen edun vuoksi.

21 Valittajat kuitenkin väittävät, etteivät loukkaukset, jotka kohdistuvat niille kuuluviin, omaisuudensuojaa ja taloudellisen toiminnan harjoittamisen vapautta koskeviin perusoikeuksiin, ole nyt esillä olevassa asiassa perusteltuja.

22 Valittajat eivät kiistä, että kyseessä olevilla pakotetoimenpiteillä pyritään saavuttamaan edellä lainatussa oikeuskäytännössä tarkoitettuja "yleisen edun mukaisia tavoitteita" eli niillä pyritään sen johdosta, että Jugoslavian liittotasavallan hallitus ja Serbian tasavallan hallitus jatkuvasti rikkovat Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston relevantteja päätöslauselmia, lisäämään näihin hallituksiin kohdistuvaa painostusta ja saamaan ne muuttamaan politiikkaansa.

23 Valittajat kuitenkin korostavat, että perusasetuksen mukaan pakotetoimenpiteet on kuitenkin suhteutettava tavoitteisiin eikä niistä saa koitua vakavaa vahinkoa yhteisön eduille. Lisäksi asetuksessa N:o 723/2000 todetaan, ettei pakotteiden vahvistamisella saa rangaista Serbian kansaa.

24 Valittajien mukaan perusasetukseen perustuvilla pakotteilla kuitenkin puututaan perusoikeuksiin suhteettomasti ja tavalla, jota ei voida hyväksyä ja jolla loukataan valittajille kuuluvien, omaisuudensuojaa ja taloudellisen toiminnan harjoittamisen vapautta koskevien perusoikeuksien keskeistä sisältöä, ja tämä puuttuminen menee huomattavasti pidemmälle kuin tavoitteet edellyttäisivät.

25 Valittajat nimittäin huomauttavat yhtäältä, että niitä kohtaan toteutetuilla pakotetoimenpiteillä loukataan niille kuuluvien, omaisuudensuojaa ja taloudellisen toiminnan harjoittamisen vapautta koskevien perusoikeuksien keskeistä sisältöä, koska valittajat menettävät välttämättömät resurssinsa, ovat pakotettuja toimettomuuteen ja joutuvat ennen pitkää lopettamaan toimintansa, vaikka ne säilyvätkin yhtiöinä.

26 Toiseksi valittajat toteavat, että kyseessä olevat pakotetoimenpiteet ovat täysin soveltumaton keino tavoiteltujen päämäärien saavuttamiseen. Toimenpiteet eivät koske vain kaikkia niitä laitoksia — sanan laajassa merkityksessä —, jotka ovat Jugoslavian liittotasavallan hallituksen tai Serbian tasavallan hallituksen omistuksessa tai joissa näillä on ratkaiseva valvontavalta ja jotka saavat rahoitusta valtion toimielimiltä, vaan kaikkia laitoksia, jotka ovat sellaisen 26.4.1999 olemassa olleen laitoksen seuraajia, joka oli aikaisemmin näiden hallitusten omistuksessa tai valvonnassa tai joka oli työntekijöiden omistama yhteisö, siitä riippumatta, ketkä ovat kyseessä olevan laitoksen omistajia tai mikä on sen yhtiömuoto tai millaiset oikeudelliset tai aineelliset mahdollisuudet edellä mainituilla hallituksilla on valvoa sitä ja puuttua sen toimintaan.

27 Riidanalaisen asetuksen antamisen johdosta edellä mainitut pakotetoimenpiteet kohdistuvat valittajiin, vaikka näiden emoyhtiö, joka on perustettu vuonna 1950 valtionyhtiönä ja jonka yhtiömuoto on myöhemmin muuttunut uudentyyppiseksi yhtiömuodoksi eli "työntekijöiden omistamaksi yhteisöksi", on vuodesta 1991 lähtien ollut yksityistettävänä. Emoyhtiön työntekijät ja aikaisemmat työntekijät omistavat nykyään 71,92 prosenttia sen yhtiöpääomasta. Emoyhtiötä johdetaan yksityisoikeuden mukaisesti, ja enemmistöosakkuussuhteet estävät Jugoslavian ja Serbian hallituksia vaikuttamasta yhtiön toimintalinjaan ja pääsemästä käsiksi yhtiön varallisuuteen.

28 Valittajien mielestä välitoimista päättäneen tuomarin olisi pitänyt todeta, että pakotetoimenpiteet ovat täysin soveltumaton keino tavoiteltujen päämäärien saavuttamiseen.

29 Emoyhtiönsä oikeudellisesta luonteesta valittajat toteavat vielä, ettei Jugoslavian ja Serbian hallituksilla ole mitään mahdollisuuksia vaikuttaa "työntekijöiden omistaman yhteisön" toimintalinjaan tai viedä sen varoja. Valittajien mukaan välitoimista päättänyt tuomari on näin ollen arvioinut "työntekijöiden omistaman yhteisö" -yhtiömuodon ominaispiirteitä virheellisesti rinnastaessaan tällaisen yhteisön valtion omistuksessa oleviin yrityksiin tai yrityksiin, jotka ovat yksinkertaisesti kyseisten hallitusten "vallassa" tai "valvonnassa".

30 Valittajien tai niiden emoyhtiön kaltaisten yksityisten yritysten tilien jäädyttämistä ei valittajien mukaan voida pitää samana asiana kuin Jugoslavian tai Serbian hallitusten ulkomaisten saatavien jäädyttämistä, koska kyseiset hallitukset eivät voi sen enempää oikeudellisesti kuin tosiasiallisestikaan hallita näiden kolmen yrityksen varoja. Valittajien ja niiden emoyhtiön osalta toteutetut pakotetoimenpiteet eivät näin ollen ole omiaan lisäämään Jugoslavian ja Serbian hallituksiin kohdistuvaa painostusta, vaan ne kohdistuvat valittajien ohella ensi sijassa niiden länsieurooppalaisiin tavarantoimittajiin ja asiakkaisiin sekä Serbian kansaan.

31 Valittajat katsovat näin ollen, että vaikka pakotetoimenpiteet, jotka kohdistuvat niihin riidanalaisen asetuksen antamisen seurauksena, ovat pelkästään perusasetuksen 1 ja 2 artiklan soveltamista, välitoimista päättäneen tuomarin olisi jopa välitoimimenettelylle ominaisen väliaikaisen tutkinnan yhteydessä eli "ensi arviolta" pitänyt todeta, että asetus N:o 1294/1999 ja asetus N:o 723/2000 ovat ristiriidassa "ylemmänasteisten säännösten" kanssa.

32 Valittajien toisen valitusperusteen mukaan välitoimista päättänyt tuomari on katsonut virheellisesti, että valittajiin sovelletut pakotetoimenpiteet ja neuvoston asetukset, joihin toimenpiteet perustuvat, eivät loukkaa suhteellisuusperiaatetta.

33 Valittajiin sovelletut pakotetoimenpiteet ovat ilmeisen soveltumattomia tavoiteltujen päämäärien saavuttamiseen, koska ulkomailla toimintaansa harjoittaviin

yksityisiin yrityksiin kohdistetuilla pakotteilla ei pystytä painostamaan Jugoslavian ja Serbian hallituksia, sillä näillä hallituksilla ei ole mitään keinoa vaikuttaa valittajiin.

34 Valittajien mukaan neuvosto olisi voinut säätää yksioikoista pankkitilien jäädyttämistä lievemmistä keinoista, kuten vientijärjestelmästä, joka perustuu valikoiviin kieltoihin tai lupiin, joiden noudattamisen valvonnasta kansalliset viranomaiset vastaavat. Valittajien mukaan välitoimista päättänyt tuomari on toiminut virheellisesti katsoessaan, että valittajien ehdottamat lievemmät keinot olivat yleisiä väitteitä, joiden tueksi ei ollut esitetty täsmällistä näyttöä. Valittajien mielestä täytyy riittää, että ne osoittavat, että tämäntyyppiset toimenpiteet ovat toteuttamiskelpoisia. Valittajat tähdentävät, ettei toimenpiteiden yksityiskohtainen suunnitteleminen voi olla niiden tehtävä. Vaatimus "sen tarkistamisesta, kuka omistaa asianomaisten yritysten osakkeita tai osuuksia", mitä ehdotetut lievemmät keinot edellyttäisivät, voitaisiin valittajien mukaan täyttää helposti säätämällä asiaa koskevissa asetuksissa, että pakotetoimenpiteitä ei sovelleta yrityksiin, jotka pystyvät osoittamaan, että ne ovat pääasiallisesti yksityisomistuksessa. Valittajat katsovat, että koska neuvosto ja komissio ovat jättäneet huomiotta, että on olemassa lievempiä toimenpiteitä, jotka mahdollistavat sen huomioon ottamisen, että yritykset ovat yksityisomistuksessa, ne ovat ylittäneet harkintavaltansa ja että välitoimista päättänyt tuomari on laiminlyönyt suhteellisuusperiaatteen huomioon ottamisen.

Komission väitteet ja perustelut

35 Komission mukaan ensimmäisen valitusperusteen, joka koskee omaisuudensuojaa ja taloudellisen toiminnan harjoittamisen vapautta koskevien perusoikeuksien rikkomista, tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi, koska kyseessä on uusi peruste, johon ei ole vedottu sen enempää välitoimimenettelyssä kuin pääasian käsittelyssäkään.

36 Valittajat eivät ole välitoimimenettelyn aikana vedonneet perusteeseen, jonka mukaan komissio tai neuvosto olisi loukannut näitä perusoikeuksia. Intressiver-

tailun yhteydessä valittajat ovat ainoastaan väittäneet toissijaisesti, että niiden oikeutta harjoittaa taloudellista toimintaa on loukattu vakavasti.

37 Valittajien väite, että niiden oikeutta harjoittaa taloudellista toimintaa on loukattu, on komission mukaan esitetty niiden valituksessa ensimmäisen kerran fumus boni juris -arviointiperusteen mukaista tutkintaa koskevassa osassa, ja väite on esitetty siinä muodossa, että omaisuudensuojaa ja taloudellisen toiminnan harjoittamisen vapautta koskevia oikeuksia on loukattu.

38 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa valittajat ovat ainoastaan esittäneet perusasetuksen suhteellisuutta koskevan analyysin yhteydessä liitännäisen väitteen, jonka mukaan perusasetuksella loukataan karkeasti perustavanlaatuisia oikeusperiaatteita tai ylemmänasteisia säännöksiä ja neuvoston toiminta täyttää sen vuoksi toimivallan ylittämisen tunnusmerkistön.

39 Komission mukaan näissä olosuhteissa on perusteltua, että valituksenalaisessa määräyksessä on lausuttu vain näistä hyvin yleisluonteisesti muotoilluista väitteistä.

40 Komissio katsoo näin ollen, että ensimmäinen valitusperuste on jätettävä tutkimatta, koska sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi.

41 Siltä varalta, että yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että se, onko yhteisön oikeusjärjestyksessä kunnioitettu perusoikeuksia, on sellainen oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluva seikka, joka sen on otettava huomioon viran puolesta, komissio toteaa toissijaisesti, että ensimmäinen valitusperuste on joka tapauksessa perusteeton.

42 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan pakotesäännöstön yhteydessä voidaan nimittäin rajoittaa perusoikeuksien käyttöä, jos rajoitukset ovat perusteltuja yleisen edun mukaisten yhteisön tavoitteiden vuoksi.

43 Komission mukaan tämä koskee perusasetuksessa säädettyä yritysten tilien jäädyttämistä, jolla pyritään kohdistamaan mahdollisimman suuri painostus presidentti Milosevicin hallintoon, jotta tämä saataisiin noudattamaan kansainvälisen yhteisön vaatimuksia ja lopettamaan ihmisoikeuksiin ja kansainväliseen humanitääriseen oikeuteen kohdistuvat vakavat rikkomiset, joihin sen on katsottu syyllistyvän.

44 Tällainen yleisen edun mukainen perustavanlaatuinen tavoite voi tehdä pakotesäännöstöstä aiheutuvat — joidenkin toimijoiden osalta jopa merkittävät — kielteiset vaikutukset perustelluiksi. Komission mukaan niitä loukkauksia, joita saattaa kohdistua valittajien omaisuudensuojaan tai taloudellisen toiminnan harjoittamisen vapauteen, ei voida pitää tällaiseen tavoitteeseen nähden epäasianmukaisina tai suhteettomina (ks. vastaavasti asia C-84/95, Bosphorus, tuomio 30.7.1996, Kok. 1996, s. I-3953).

45 Komissio toteaa tältä osin vielä, että perusasetuksella käyttöön otetussa pakotesäännöstössä on säädetty tietyistä poikkeuksista ja oikeussuojakeinoista, joihin pakotteiden kohteeksi joutuneiden yritysten on itse vedottava.

46 Toinen valitusperuste, jonka mukaan perusasetuksella ja riidanalaisella asetuksella on loukattu suhteellisuusperiaatetta, on komission mielestä hylättävä selvästi perusteettomana.

47 Kuten välitoimista päättänyt tuomari on katsonut valituksenalaisen määräyksen 38 kohdassa, neuvoston ei ole voitu todeta loukanneen suhteellisuusperiaatetta ilmeisellä tavalla, kun otetaan huomioon yhteisön pakotesäännöstön lainsää-

dännöllinen asiayhteys ja sen tarkoitus. Komission mukaan tällaisen, loukkaamisen ilmeisyyteen perustuvan arviointiperusteen käyttö välitoimimenettelyssä on sopusoinnussa yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön kanssa.

48 Siltä osin kuin valittajat ovat väittäneet, että neuvosto olisi voinut toteuttaa lievempiä pakotteita, komissio katsoo, että valituksenalaisessa määräyksessä voitiin tyytyä toteamaan tosiseikkoja ja näyttöä koskevan arvioinnin yhteydessä, että valittajat eivät olleet osoittaneet täsmällisesti, miltä osin tällaiset pakotteet olisivat voineet olla yhdenmukaisia pakotesäännöstön tavoitteen kanssa.

49 Komission mukaan valittajat eivät voi yrittää jälkeenpäin osoittaa valituksessaan, että kyseinen pakotesäännöstö on nyt esillä olevassa asiassa suhteeton tavoitteeseensa nähden, koska ne eivät olleet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ottaneet kantaa tämän säännöstön tavoitteeseen.

50 Riidanalaisen asetuksen täytäntöönpanon lykkäämistä koskevasta pyynnöstä, jonka valittajat ovat uudistaneet valituksessaan, komissio toteaa, että pyynnön tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi tai pyyntö on ainakin selvästi perusteeton.

51 Komission mukaan asia ei ole ratkaisukelpoinen eikä yhteisöjen tuomioistuin voi EY:n tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan ratkaista asiakysymystä.

52 Koska asianosaisten kirjalliset huomautukset sisältävät kaikki valituksen ratkaisemisen kannalta tarpeelliset tiedot, ei ole tarpeen kuulla asianosaisten suullisia huomautuksia.

Asian arviointi

53 Valittajat ovat valituksessaan vedonneet ensimmäisenä valitusperusteena siihen, että valituksenalaisella määräyksellä loukataan niiden omaisuudensuojaa ja taloudellisen toiminnan harjoittamisen vapautta koskevia perusoikeuksia, ja toisena valitusperusteena siihen, että määräyksellä loukataan suhteellisuusperiaatetta.

54 Valittajat ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vedonneet ainoastaan liitännäisesti siihen, että perusasetusta ei voida soveltaa sen johdosta, että se on suhteellisuusperiaatteen vastainen, koska valittajiin kohdistettuja pakotteita lievemmät pakotteet, kuten valikoiviin kieltoihin tai lupiin perustuva vientijärjestelmä, olisivat olleet soveltuvampia, kun huomioon otetaan tavoite, johon perusasetuksella pyritään ja joka on presidentti Milosevicin hallintoon kohdistuvan painostuksen lisääminen.

55 Valituksenalaisen määräyksen 25 kohdasta kuitenkin ilmenee, että valittajat ovat suullisessa käsittelyssä todenneet lisäksi, että jos perusasetusta olisi tulkittava siten, ettei siinä anneta mitään merkitystä sen enempää sille, kuka omistaa valittajien emoyhtiön osakkeita tai osuuksia, kuin emoyhtiön oikeudelliselle muodollekaan, perusasetuksella rikotaan karkeasti perustavanlaatuisia oikeusperiaatteita ja että tällainen neuvoston syrjivä ja yleistävä toiminta täyttää toimivallan ylittämisen tunnusmerkistön.

56 Komission väitteestä, jonka mukaan ensimmäinen valitusperuste on uusi peruste ja sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset siis puuttuvat selvästi, on todettava, että ensimmäinen ja toinen valitusperuste liittyvät toisiinsa tiiviisti, koska näillä valitusperusteilla valittajat moittivat välitoimista päättänyttä tuomaria ennen kaikkea siitä, ettei tämä ole katsonut, että perusasetukseen perustuvilla pakotteilla puututaan perusoikeuksiin suhteettomasti ja tavalla, jota ei voida hyväksyä ja jolla loukataan valittajille kuuluvien, omaisuudensuojaa ja taloudellisen toiminnan harjoittamista koskevien perusoikeuksien keskeistä sisältöä.

57 On näin ollen tutkittava, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tehnyt oikeudellisen virheen arvioidessaan loukkausta, joka valittajien mukaan on kohdistunut suhteellisuusperiaatteeseen ja perustavanlaatuisiin oikeusperiaatteisiin, joihin omaisuudensuoja ja taloudellisen toiminnan harjoittamisen vapaus kuuluvat.

58 Tältä osin on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusoikeudet, joihin valittajat ovat vedonneet, eivät ole ehdottomia ja että niiden käytölle voidaan asettaa rajoituksia, jotka ovat perusteltuja yleisen edun mukaisten yhteisön tavoitteiden vuoksi (ks. asia 44/79, Hauer, tuomio 13.12.1979, Kok. 1979, s. 3727, 19, 20 ja 32 kohta; Kok. Ep. IV, s. 677; asia 5/88, Wachauf, tuomio 13.7.1989, Kok. 1989, s. 2609, 18 kohta; asia C-280/93, Saksa v. neuvosto, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4973, 78 kohta; Kok. Ep. XVI, s. I-173 ja em. asia Bosphorus, tuomion 21 kohta).

59 On nimittäin yhtäältä todettava, että kaikilla pakotetoimenpiteillä on jo määritelmällisesti vaikutuksia omaisuudensuojaan ja ammattitoiminnan vapaaseen harjoittamiseen ja että ne aiheuttavat siten vahinkoja osapuolille, jotka eivät ole millään tavalla vastuussa siitä tilanteesta, joka on pakotteiden asettamisen perustana (em. asia Bosphorus, tuomion 22 kohta).

60 Toisaalta riidanalaisilla asetuksilla tavoitellut päämäärät voivat olla niin tärkeitä, että kielteisiä vaikutuksia, jotka voivat joidenkin toimijoiden osalta olla jopa merkittäviä, voidaan ensi arviolta pitää perusteltuina (ks. vastaavasti em. asia Bosphorus, tuomion 23 kohta). Näiden vaikutusten ei näin ollen voida katsoa olevan ilmeisen suhteettomia näihin tavoitteisiin nähden.

61 On lisäksi syytä todeta, etteivät valittajat olleet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nimenomaisesti vedonneet siihen, että niille kuuluvia, omaisuudensuojaa ja taloudellisen toiminnan harjoittamisen vapautta koskevia perusoikeuksia olisi loukattu, eivätkä osoittaneet täsmällisesti, missä määrin niiden ehdottamat lievemmät pakotteet, jotka olisivat edellyttäneet asianomaisten yritysten omistussuhteiden tapauskohtaista tarkastamista, olivat

toteutettavissa ja yhdenmukaisia sen täsmällisen tavoitteen kanssa, johon pakotesäännöstöllä pyrittiin.

62 Kun otetaan huomioon valittajien väitteiden yleisluonteisuus, on näissä olosuhteissa katsottava, että välitoimista päättänyt tuomari on perustellusti katsonut valituksenalaisen määräyksen 38 kohdassa, että väitettä, joka koski perustavanlaatuisten oikeusperiaatteiden loukkaamista ja toimivallan ylittämistä, ei ollut ensi arviolta mitenkään näytetty toteen ja että välitoimimenettelyn kannalta tarpeellisen — ja riittävän — suppean tarkastelun perusteella neuvoston ei voitu todeta loukanneen suhteellisuusperiaatetta ilmeisellä tavalla.

63 Kaikesta edellä todetusta seuraa, että valitusperusteita, joihin valittajat ovat vedonneet valituksensa tueksi, ei voida hyväksyä ja että valitus on näin ollen hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

64 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdassa, jota työjärjestyksen 118 artiklan nojalla sovelletaan valituksen käsittelyyn, määrätään, että asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut, että valittajat on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska valittajat ovat hävinneet asian, ne on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN PRESIDENTTI

on määrännyt seuraavaa:

1) **Valitus hylätään.**

2) **"Invest" Import und Export GmbH ja Invest Commerce SARL velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Annettiin Luxemburgissa 13 päivänä marraskuuta 2000.

R. Grass — kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias — presidentti